

KANNANOTTO
20.5.2020

Opetushallitus
kirjaamo@oph.fi

Hoiva-avustajat ovat oleellinen osa toimivaa vanhustyötä ja hoiva-avustajien koulutus on vakiinnutettava pikaisesti

Vanhuspalvelulain uudistamistyön yhteydessä kaikki työmarkkinajärjestöt pääsivät yksimielisyyteen siitä, että hoiva-avustajat ovat yksi ammattiryhmä tuottamassa laadukasta ikääntyneiden hoivaa. Samassa yhteydessä linjattiin vanhustyön arjessa erotettavaksi välitön ja välillinen työ. Hoiva-avustajat tekevät jo nykyään sellaista työtä, jolla vastataan ikääntyneiden perustarpeisiin kuten peseytymisessä avustamiseen, ruokailuun, pukeutumiseen ja liikkumiseen sekä arjen mielekkyyden tukemiseen. Kaikki edellä mainitut tehtävät lukeutuvat uudistuvassa lainsäädännössä välittömään työhön. JHL on pyrkinyt kiirehtimään hoiva-avustajakoulutuksen rakenteen vakiinnuttamista, koska tällainen tehtävä työelämässä on jo olemassa, ja uudistuva Vanhuspalvelulaki sen olemassaoloa entisestään vahvistaa.

Ammatillinen koulutus on työelämälähtöistä ja koulutuksen on aina vastattava aitoja työelämän tarpeita, ei koskaan toisin päin. Vuoden 2018 alusta voimaan tulleen ammatillisen koulutuksen reformin kantava ajatus oli osaamisperustaisuuden vahvistaminen. Ammatillisen koulutuksen reformin myötä tarkoitus oli uudistaa ammatillisen koulutuksen kenttää siten, että työelämän osaamistarpeisiin kyetään vastaamaan entistä ketterämmin. Samassa yhteydessä mahdollistettiin yhä paremmin modulaarinen osaamisen kartuttaminen. Hoiva-avustajien kohdalla koulutustarve on ilmeinen. Työkalut hoiva-avustajakoulutuksen vakiinnuttamiseen ovat olemassa.

Vanhustyö on moniammatillista ja tiimimäistä työtä, jossa tehtävärakenteella on keskeinen merkitys. Vanhuus itsessään ei ole sairaus, vaikka se toki usein tuokin mukanaan heikentyvää toimintakykyä ja erilaisia sairauksiakin. Iän myötä hoidollisuus usein lisääntyy, ja tällöin yhä enenevässä määrin tarvitaan yhteistyötä eri ammattiryhmien kesken, jotta koulutettu hoitohenkilökunta pystyy keskittymään oman osaamisensa ydinalueisiin.

Hoitotyön arjessa on verraten paljon toimintoja, jotka eivät ole puhtaasti laitoshuoltajan, eivätkä myöskään lähihoitajan tehtäviä. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi arkipyökin peseminen, ruoan lämmittäminen ja yleissiisteys. Vaarana on, että kinastelu hoiva-avustajien koulutuksesta ja asemasta hoivayksiköiden arjessa johtaa siihen, että nämä pyykkihuoltoon ja siivoukseen liittyvät tehtävät suorittaa jatkossakin koulutettu hoitohenkilöstö. JHL pitää tätä täydellisenä resurssien hukkaamisena.

Hoiva-avustajat eivät yksin ratkaise hoitoalan työvoimapulaa, mutta heille on kuitenkin oma paikkansa hoivatyöympäristössä. Hoiva-avustajan koulutus ja työ voi toimia erinomaisena kimmokkeena myös alalle hakeutumiseen ja pätevoitymiseen aina hoitotyön erityisasiantuntijaksi asti. JHL onkin alusta alkaen pitänyt esillä, että hoiva-avustajakoulutus ei saa muodostaa koulutuksellista umpiperää, vaan sen tulee rakentua niin, että kannusteet opintojen jatkamiseen lähihoitajaksi esimerkiksi oppisopimuskoulutuksella ovat olemassa.

Opetushallitus on esittänyt kahta vaihtoehtoista mallia hoiva-avustajakoulutuksen rakenteeksi. Kyseessä on toistaiseksi suositus koulutuksen rakenteesta, mikä JHL:n mielestä ei ole riittävää, mutta hyvä alku. Joidenkin koulutuksen järjestäjien nykyisin noudattama malli, jossa yksi osa suoritetaan

KANNANOTTO 20.5.2020

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnosta ja yksi osa Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinnosta on osoittautunut ongelmalliseksi, koska tutkinnon osissa saavutetaan osin päällekkäistä osaamista. Sen sijaan ehdotus, jossa kaksi osaa tulisi Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnosta, vastaisi hoiva-avustajien osaamistarpeisiin hyvin. Hoiva-avustajat työskentelevät sosiaali- ja terveysalalla ja heidän osaamisensa on perustuttava kyseisen alan perustutkintoon. Tämä mahdollistaisi myös luontevimmin opintojen jatkamisen lähihoitajaksi myöhemmin. Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinnon yhden tutkinnon osan sisältävä koulutus jää JHL:n näkemyksen mukaan liian ohueksi, se ei vastaa alan osaamistarvetta ja on lisäksi ristiriidassa valtiovoimien koulutustason nostoon tähtäävien tavoitteiden kanssa. JHL ei pidä järkevänä eikä perusteltuna muiden työmarkkinajärjestöjen (Super ja TEHY) esitystä siitä, että hoiva-avustajat eivät opiskelisi yhtään osaa sosiaali- ja terveysalan perustutkinnosta.

JHL haluaa korostaa, että hoiva-avustajia pitää koskea normaalit ammatillisen koulutuksen kielitaitovaatimukset ja että myös hoiva-avustajien soveltuvuus alalle tulee testata. Hoiva-avustajille tulee olla samat vaatimukset kuin muillekin sosiaali- ja terveysalalla toimiville. Hoiva-avustajaksi opiskelevien on hyvä olla SORA-lainsäädännön piirissä koko opintojensa ajan, jolloin myös potilas- ja asiakasturvallisuus kyetään varmistamaan paremmin.

JHL vaatii, että hoiva-avustajakoulutus vakiinnutetaan pikaisesti Opetushallituksen esittämän mallin (kaksi tutkinnon osaa Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon sisältä) mukaisesti. JHL pitää vakiintunutta hoiva-avustajakoulutusta tärkeänä siitäkin syytä, että hoiva-avustaja voi olla jollekin nimenomainen uravalinta. Hoiva-avustajalla on oikeus ammatti-identiteettiin, jota olemassa oleva määrämuotoinen koulutus vahvistaa.

Suomalainen vanhustyö on kriisissä ja alalta puuttuu niin veto- kuin pitovoimaakin. Hoiva-avustajan koulutus ei näitä kysymyksiä kokonaisuudessaan ratkaise, mutta ilman hoiva-avustajia odotettavissa oleva pula vanhustyön ammattilaisista syvenee tulevina vuosina radikaalisti. Silloin on vaikea pitää yllä auttavaakaan laatua vanhustyössä. Koulutetun hoitohenkilöstön on voitava keskittyä koulutustaan vastaaviin tehtäviin, ja hoiva-avustajia tarvitaan vanhustyön arjessa toteuttamaan vanhuksen elämänlaatua tukevia lukuisia muita tehtäviä. Hoiva-avustajat on otettava mukaan keskusteluun viimeistään nyt. Se on niin koulutettujen hoitajien, vanhusten kuin työnantajienkin etu.

JHL ammattiliittona edustaa sekä lähihoitajia että hoiva-avustajia. JHL:llä on hyvä ja ajantasainen näkemys niin moniammatillisesta hoitotyöstä kuin vanhustyön koulutuksellisista kipukohtista. JHL esittää, että Opetushallitus tekee välittömästi tarpeelliset ratkaisut koskien hoiva-avustajakoulutusta siten, että koulutus rakentuu kahdesta Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon tutkinnon osasta.

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Päivi Niemi-Laine
puheenjohtaja

KANNANOTTO
20.5.2020

Lisätietoja:

Marjut Manka
koulutuspoliittinen asiantuntija
marjut.manka@jhl.fi
puh. 050 436 3273

Kari Bagge
vastaava sopimusasiantuntija
kari.bagge@jhl.fi
puh. 044 773 6190

Sari Bäcklund
erityisasiantuntija
sari.backlund@jhl.fi
puh. 050 377 8894